Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 69. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 12-го КВІТНЯ APRIL 12, 1956. ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 69. VOL. LXIII.

УРЯД ХОЧЕ ПРИПИНИТИ МАСОВИЙ ВІДХІД ФАХІВЦІВ ІЗ ВІЙСЬКА

Оґеста. — Президент Айзенгавер звернувся до провідників Конґресу з проханням розглянути проблему масового відходу фахівців із війська. Свою пропозицію президент Айзенгавер обоснував докладною аналізою цієї проблеми, поданою секретарем оборони Чарлзом Е. Вилсоном, який ствердив, що минулого фіскального року у війську залишилося тільки 15.7 процент фахівців і вишколених техніків із загального числа тих, що відбули військову службу. Решта перейшла на багато краще платні посади і становища в цивільній індустрії. Зокрема загрозлива ситуація в тій ділянці є з електротехнічними фахівцями, з яких тільки 6.9 процент залишається у війську. На думку секретаря оборони цей постійний відхід вишколених сил із війська є найбільшою перешкодою в змаганні за скріплення і розбудову збройних сил ЗДА. — Крім того, покидає військову службу і переходить до праці в індустрії чи в інших ділянках цивільного життя теж багато молодих офіцерів, — приваблених не раз багато разів більшими, як у війську платнями й іншими вигодами. Зокрема у летунстві й у фльоті відчувається дошкульно вже від довшого часу недостача молодих офіцерів, які мали б бажання відбувати службу на протязі довшого часу. Щоб запобігти цій загрозливій для американських збройних сил ситуації, секретар оборони пропонує збільшити не тільки платні фахівців й офіцерів, але теж і встановити плян пенсій, що мали б бути виплачувані після закінчення військової служби і дати офіцерам і вишколеним фахівцям можливість користати якнайширше з компанійного забезпечення на випадок смерти чи нещасливих випадків. Конкретно уряд запропонував Конґресові ухвалити нову зреформовану і більш видатну систему допомог для родин тих, що згинули під час відбування військової служби, встановлення системи оплачуваної урядом медичної помочі для офіцерів і фахового персоналу, забезпечення платні на випадок переходу в стан спочинку та ін.

Крайові протилетунські вправи відбудуться в липні цього року

Вашинґтон. — Від 20-го до 26-го липня цього року відбудуться крайові протилетунські вправи, в яких братимуть участь ЗДА і Канада.— Це буде об'єднана акція Цивільної Оборони і урядових аґенцій, які мусітимуть евакуюватися зі столиці до визначених засекречених місцевостей. Подібна пробна евакуація була минулого року, але в цьому році вона буде відбуватися на більшу скалю. „Заатаковані" будуть всі 76 більших міст і промислових районів; з того 52 райони „будуть заатаковані" тільки однією бомбою, а 24 райони двома, або й трьома чи п'ятьма бомбами під час одного ворожого налету." До „заатакованих" районів належать такі міста й промислові райони, як Ню Йорк, Джерзі Ситі, Нюарк, Трентон, Гартфорд, Ню Брітен, Брістол і Ню Гейвен та подібні промислові райони в цілій країні. З урядових кол повідомляють, що й европейські держави почнуть організувати вправи в протилетунській обороні, як про це дискутовано ще в січні цього року під час нарад Північно Атлантійського Оборонного Парту (НАТО) в Парижі.

Губернатори Москі і Найт критикують теперішню іміґраційну політику

Ню Йорк, Н. Й. — Губернатор стейту Мейн Едмунд Москі на прийнятті Крайового Комітету *для* Справ Іміґрації і Громадянства в готелі „Амбасадор" критикував іміґраційну політику ЗДА. Губернатор заявив, що, згідно з теперішньою квотою, до ЗДА можуть прибути в числі двох третіх загальної квоти іміґранти з таких держав, як Англія Франція і Німеччина, а це є несправедливе і шкодить нашим взаєминам із численними іншими країнами. Губернатор пропонує, допускати до цієї країни нових іміґрантів на основі того, „чим вони є, а не на основі того, звідки вони є". Москі домагається також, щоб американські натуралізовані громадяни мали рівні права з тут народженими громадянами. Крім цього демократичного губернатора промовляв на прийнятті республіканський губернатор Каліфорнії Ґудвін Дж. Найт, який твердив, що іміґраційний закон МекКарана-Волтера має багато „викрутів та недостач" і іміґрантів деяких націй підтримує а інших кривдить". Губернатор Найт домагався збільшити квоти тих країн, які захопила Росія. На думку губернатора Найта, новий іміґраційний закон буде „мостом волі понад Атлантиком", яким зможуть прибувати до ЗДА члени поневолених народів, які шукають пристані в цій країні. На прийнятті відчитано привіт від Президента Айзенгавера.

В АМЕРИЦІ

● **Секретар праці** Джеймс П. Мічелл пропонує заборонити підприємцям затруднювати дітей нижче 18 років в таких фабриках, де надто важка праця і де часто трапляються нещасливі випадки.

● **Адміністрація** Міжнародної Співпраці повідомляє, що Туреччина дістане 25,000,000 долярів позички від ЗДА на купівлю машин, потрібних для домашньої індустрії.

● **Представники** обох демократичних кандидатів на президента, Адлея Е. Стівенсона і сенатора Естеса Кіфовера, повідомляють, що ці кандидати зустрінуться в диспуті на Флориді в місяці травні, перед правиборами в тому стейті, які відбудуться 29 травня.

● **Місто Лос Анджелес** змагається з Филаделфією за третє місце серед найбільших міст ЗДА. В переписі населення 1951 року Лос Анджелес було на четвертому місці, поза Ню Йорком, Шикаґо і Филаделфією. Тепер це місто має 2,241,433 жителів і претендує на третє місце, але не знати, скільки мешканців має тепер Филаделфія.

● **Ветеран Корейської війни** Роберт Серфейс дістав був в армії штучні зуби, і тепер вони врятували йому життя. Трактор наїхав Серфейсові на ногу, і він не можучи її звільнити, вийняв штучні зуби і впродовж трьох годин „кусав" ними землю аж нарешті витягнув ногу з-під трактора.

● **Державний департамент** найменував голову АФП—КІО Дж. Міні членом дорадчої ради для здійснювання програми спроваджування втікачів до ЗДА.

● **Урядовець департаменту** рільництва, д-р Томас Е. Снайдер за 46-ох років зібрав колекцію з 1,286 порід термітів, які спричиняють велику шкоду в рільництві. Ця колекція допоможе в боротьбі проти цих шкідників.

● **Науковці**, які ведуть досліди з заморожуванням атомів, передбачають, що успіхи в цій справі причиняться до загального розвитку в будові керованих ракет. Вже вдалося заморозити при температурі 450 ступнів нижче зера частинки молекул, які досі були відомі тільки в гарячих газах.

ДОЛЛЕС ІНФОРМУЄ ПРОВІДНИКІВ КОНҐРЕСУ

Провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Ліндон Джансон розмовляє з державним секретарем Джаном Фостером Доллесом після зустрічі Доллеса з провідниками Конґресу, під час якої державний секретар інформував їх про напрямні американської політики на Середньому Сході.

Військовий Суд веде слідство в справі 6-ох втоплених вояків морської піхоти

Перріс Айленд, Півд. Каролайна. — Військовий Суд Корпусу Морської Піхоти переслухує всіх тих вояків, які пережили нічні карні вправи, які зарядив був сержант Метью С. МекКіон, і під час яких втопилося шість вояків у багнах над річкою. Суд має переслухати всіх 69 вояків, які брали участь в тих вправах. На місці цього нещасливого випадку перебуває командант Корпусу Морської Піхоти генерал Рендолф Пейт, який прибув із Вашинґтону, щоб особисто розглянути цю справу. Генерал Пейт назвав ті вправи „незвичайними" і заявив, що сержант МекКіон не мав дозволу на ці вправи і переводив їх на власну руку. Також і командант цієї військової бази генерал Джозеф С. Буржер заявив, що ці вправи не були в вишкільній програмі і назвав їх трагедією. 31-річний сержант МекКіон, ветеран Корейської війни, є заарештований і заявив через свого адвоката, що наказав був ці вправи, щоб навчити вояків своєї чоти „дисципліни". Він сказав, що не може знайти слів, щоб висловити своє горе з приводу того нещасливого випадку. Генерал Пейт сказав, що Військовий Суд докладно прослідить цю справу і він вірить, що не треба буде вести ще й конґресового слідства.

547,000,000 долярів на будову літаків

Вашинґтон. — Перед виїздом на відпочинок президент Айзенгавер вніс до Конґресу законопроєкт, в якому домагається 547,000,000 долярів на збільшення оборони ЗДА. Більшість цієї суми призначена на розбудову міжконтинентальних джетових бомбовиків типу B-52. Президент заявив, що збільшення оборонного бюджету на запропоновану суму не порушить бюджетової рівноваги, бо сподіваються надвишки в прибутках приблизно на 400,000,000 дол. В конґресових колах заявляють, що запропонована Президентом сума надто мала і не вирівнює тих недостач, які має оборона цієї країни.

В обороні втікачів проти совєтського заманювання „на родіну"

Ню Йорк, Н. Й. — Голова Міжнародного Допомогового Комітету Енґджер Біддел Дюк заявив, що очолювана ним організація думає зорганізувати комісію, яка поборювала б совєтську кампанію за поворот „на родіну" тих втікачів, які втекли з СССР. Ця комісія особливо потрібна тепер, коли виявилося, що совєтські аґенти підмовили п'ятьох моряків з „Туапсе", які були допущені до ЗДА, виїхати до СССР. Нову комісію очолюватиме бувший голова Уряду Стратеґічної Служби Вільям Дж. Донован. Міжнародний Допомоговий Комітет (Інтернешенел Рескю Коммітті) в світовому маштабі допомагає головним чином тим утікачам, які втекли з-поза залізної куртини. Три з п'ятьох совєтських моряків, які недавно відлетіли до СССР, жили в домі цього комітету в Ню Йорку.

Крамниця „Мейсі" відкрита, хоч робітники страйкують

Ню Йорк, Н. Й. — Робітники найбільшої в світі департаментової крамниці „Мейсі" проголосили страйк і сотнями пікетують цю крамницю при 34-ій вулиці в Ню Йорку, але частина працівників з іншої робітничої спілки і урядовці прийшли до праці, і крамниця була відкрита. Число покупців значно зменшилося, бо пікетуючі робітники криком стримують покупців від того, щоб входили до крамниці. Поліція втримує порядок і не допускає до насильних виступів страйкарів. В перших годинах страйку прийшло було до заворушень, коли робітники стримували авта, якими привозили були товари до крамниці, але поліція не допустила до поважнішої бійки. Комісар поліції вислав до втримування порядку перед крамницею аж 110 поліцистів.

Помер проф. Вол. Городецький

Ню Йорк. — Минулого понеділка, 9-го березня, помер тут у своєму мешканні проф. Володимир Городецький, доктор сільсько - господарських наук та видатний науковий діяч в Україні і на еміґрації, проживши 70 років. Покійний був професором сільського господарства в сільсько - господарських інститутах у Кам'янці Подільському, Житомирі, працював в науково-дослідному інституті цукрової промисловости в Києві та в Білоруській Академії Наук в Мінську, а опинившись після війни на еміґрації і приїхавши перед 5-ти роками до Америки, був науковим співробітником УВАН та професором і деканом аґрономічного факультету Українського Технічного Інституту в Ню Йорку. Залишив у спадщині понад 60 наукових праць.

ГАММЕРШИЛД РОЗПОЧАВ НАРАДИ ПРО ЗАМИРЕННЯ НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ

Каїро. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд, який у вівторок вранці прибув літаком з Риму до столиці Ливану, Бейруту, швидко потім відлетів понад територію Ізраїлю до Єгипту. Він зупинився на летовищі Лідда недалеко столиці Ізраїлю Тель Авів і поїхав до Тель Авіву на обід. Там стрінув його Йосиф Текоаг, жидівський представник в Комісії ОН для справи допомоги арабським втікачам, і під час обіду поінформував Гаммершилда про стан справ в цій Комісії і її зв'язків з Ізраїлем. Гаммершилд відмовився стрінутись покищо з державними керівниками Ізраїлю. У товаристві Гаммершилда був голова Перемирної Комісії Об'єднаних Націй в Палестині, канадійський генерал Бернс. Безпосередньо після обіду вони вернулися до Лідди і відлетіли до Каїро, де стрінув їх на летовищі єгипетський міністер закордонних справ д-р Махмуд Фавзі. Гаммершилд мав півторагодинну першу розмову з єгипетським міністром закордонних справ. Він відмовився скласти будьяку заяву та заповів, що взагалі під час його нарад над замиренням на Середньому Сході він не складатиме ніяких заяв ані не даватиме пресі ніяких інформацій. За здогадами преси, Гаммершилд старався передусім дістати від Єгипту позитивну відповідь на заклик генерала Бернса, щоб Єгипет негайно припинив висилати 5-особові загони саботажистів до Ізраїлю і щоб погодився на припинення збройних акцій. Єгипет узагалі не відповів був на той заклик та ані не потвердив, ані не заперечив, що він вишколює такі загони саботажистів і терористів для діяння в ізраїльському запіллі. Хоч Ізраїль не поставив ультимативного терміну для єгипетської відповіді, проте домагається від Перемирчої Комісії, щоб вона з свого боку жадала від Єгипту ультимативно припинення всякої зачіпної акції. Західні обсерватори лякаються, що висилання єгипетськими військовими чинниками на територію Ізраїлю згаданих так званих „самогубних" терористичних загонів може викликати важкі відплатні акти збоку Ізраїлю а тоді знову збільшиться небезпека вибуху „повної війни". Коли ж єгипетський уряд відхилявся б від одвертої відповіді щодо припинення всякої військової акції і коли б „самогубні" загони далі проникали на територію Ізраїлю, тоді настала б ситуація, в якій західні державй могли б проголосити Єгипет аґресором.

Хрущов і Булґанін хочуть використати відвідини в Англії для своєї пропаґанди

Лондон. — Англійський уряд опрокинув офіційний закид збоку совєтського уряду, наче б Англія настільки обмежує програму перебування совєтських гостей, що вони не зможуть „прийняти запрошення *від багатьох англійських* приятелів". Совєтські головачі особливо вражені тим, що їх не хочуть пустити з об'їздом Валії і Шотляндії, де вони напевне виголошували б демагогічні промови з підлещуванням льокальному й відосередковому патріотизмові шотляндців і валійців. Комунікат англійського уряду зазначає, що програма побуту Хрущова і Булґаніна в Англії була двічі перечитувана англійськими і совєтськими аранжерами і совєтські лідери схвалили її. Коли англійський уряд висловив застереження проти відвідування совєтськими гістьми різних англійських фабрик, то це головно тому, що основна ціль приїзду совєтських лідерів є перевести довгі й основні наради над міжнародною ситуацією. Все ж, вони дістануть змогу пізнати спосіб і організацію життя англійців, будуть на англійському Промисловому Ярмарку в Бірмінґемі, відвідають атомові інсталяції в двох місцевостях, будуть прийняті королевою, будуть на різних бенкетах, у театрі й на інших імпрезах. Хрущов і Булґанін прибудуть до Лондону 18 квітня ц. р. і будуть в Англії до 27 квітня.

Совєти признають, що культ Сталіна спричинив „жахливу хворобу" в літературі

Москва. — Після довготижневої кампанії проти „культу особи", проводженої в совєтській пресі і на різних зібраннях, теж і підсовєтські письменники, члени совєтської Спілки Письменників одержали директиву, що вони мусять закінчити у своїх писаннях з „культом особи", значить із накидуваним і наказуваним їм досі прославлюванням Сталіна. Нова зоря в офіційній совєтській критиці українець Леонид Новиченко виступив в органі спілки письменників „Литературная газета" з довгою статтею, в якій стверджує, що „культ особи" спричинив „жахливу хворобу" в совєтській літературі. Водночас з доручення партії Новиченко встановляє, що в майбутньому не Сталін, чи яка інша особа, але совєтський народ і совєтські маси мусять стати головними героями літературних творів. Подаючи таку нову директиву, Новиченко обвинувачує совєтських письменників в тому, що вони безкритично... прославляли Сталіна і діла різних „чудодійних героїв", забуваючи про народ і про партію. Виступ Новиченка в „Літературній газеті" є вже другим з черги. Тиждень тому він виступав на сторінках московської „Правди", де з'ясовував, що завданням совєтської літературної критики є боротьба за створення правдивого образу марксистсько - ленінської історії совєтської держави і боротьба з шкідливим фальшуванням історії та з осудженим партією „культом особи".

Святочні побажання в „Свободі"

Серед наших громадян уже ввійшло в традицію висловлювати відповідні побажання своїм рідним, приятелям та знайомим за посередництвом „Свободи". Побажання ці, як доказує практика, мають далеко ширше значення і багато більшу вартість, ніж це могло б на перший погляд здаватися. Вони бо відсвіжують цей родинний і дружній зв'язок не тільки між тими, що собі взаємно складають побажання, але й між всією громадою, що має першорядне значення в наших обставинах. Прочитування довгих шпальт святочних побажань у „Свободі" належить вже до обов'язкової і приємної лектури двох десяток тисяч її читачів, при чому часто віднаходять себе взаємно або відновляють свій зв'язок особи, що були на довгі роки загубились на непевних шляхах своєї химерної долі. Недалекі Великодні Свята дають добру нагоду продовжувати цю добру традицію взаємних побажань в часописі, а „Свобода", приготовляючи спеціяльні і збільшені святочні числа, як і мінімальними цінами за такі побажання, йде назустріч та сприяє цьому. Подробиці подані в оголошеннях.

ЗДА НЕ БАЧАТЬ ЩЕ ПОТРЕБИ ВИСИЛАТИ ВІЙСЬКА НА СЕРЕДНІЙ СХІД

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС ВІДБУВ НАРАДУ З ЛІДЕРАМИ КОНҐРЕСУ ПРО ЗАГРОЗЛИВУ СИТУАЦІЮ У СПОРІ МІЖ ІЗРАЇЛЕМ І ЄГИПТОМ

Вашинґтон. — Президент не задумує покищо звертатися до Конґресу в справі авторизації до висланя війська в обшир Середнього Сходу для заведення там миру — коментує американська преса конференцію, яку у вівторок 10 квітня державний секретар Доллес відбув з 18 конґресменами й сенаторами з обох партій. На цій нараді буцім-то взагалі не говорилося про конкретну військову акцію збоку З'єдинених Держав. Державний секретар Дж. Ф. Доллес докладно поінформував лише керівників Конґресу про ситуацію на Середньому Сході. З'єдинені Держави, підтримуючи посередницьку мирову акцію генерального секретаря Об'єднаних Націй Гаммершилда, натискають передусім на Єгипет погодитись слідом Ізраїлю на припинення всяких дальших бойових дій і на льояльну співпрацю з Гаммершилдом, щоб знайти можливості тривкого замирення. Проголошена в понеділок 9 квітня ц. р. заява Президента, що З'єдинені Держави „в межах конституційних норм" підтримають і допоможуть тій державі на Середньому Сході, яка стане предметом ворожої аґресії, залишає ще багато неясностей, що їх з'ясовувано на вівтірковій нараді державного секретаря з керівними лідерами обох партій в Конґресі. Заява Президента мала — читаємо в коментарях — безумовно на цілі підтримати заходи й авторитет Гаммершилда в його розмовах з Єгиптом і Ізраїлем, а водночас перестерегти Москву, щоб вона — безпосередньо перед виїздом до Лондону Хрущова й Булґаніна — не рахувала на якісь розбіжності між Англією і ЗДА в справі Середнього Сходу. Англія від довшого часу вважає, що західні держави повинні виявляти рішучу поставу у відношенні до Середнього Сходу та схиляється до погляду, що єгипетський прем'єр — Гамаль Нассер хоче використати однаково конфлікт Схід-Захід, як і конфлікт між Ізраїлем і арабським світом для задоволення своїх щораз більших персональних амбіцій, у чому власне криється найбільша небезпека вибуху війни. Тому однаково в Лондоні, як в Парижі зустріли заяву Президента дуже прихильно. Про конференцію державного секретаря з Конґресовими діячами не видано ніякого офіційного комунікату, проте вважається її важливою подією, яка говорить про тісний контакт Уряду з законодатними палатами в теперішній ситуації, в якій не є виключений вибух війни на Середньому Сході.

Відбуваються наради з еспанським міністром закордонних справ

Вашинґтон. — Державний секретар Доллес і еспанський міністер закордонних справ Альберто Мартін Артахо, який в понеділок 9 квітня прибув на 10-денні відвідини „доброї волі" до З'єдинених Держав, відбули першу двогодинну конференцію. Хоч про її зміст нічого офіційно не сказано, проте преса повідомляє, що предметом наради були головно відносини з Північній Африці, у зв'язку з визнанням Францією і Еспанією самостійности Марокко та затіснення взаємин між Еспанією і З'єдиненими Державами. Сам міністер Артахо підкреслив велику важливість еспансько-марокканського порозуміння, звернувши увагу, що воно скріплює безпеку в західній частині Середземного моря. Що торкається еспансько-американських взаємин, то, мовляв, договір з 1953 року про військову й економічну допомогу Америки для Еспанії виконується „правильно" і в цій ділянці не треба ніяких більших коректур. Еспанський уряд дістав — так само, як марокканський султан Мохаммед V — від уряду З'єдинених Держав депешу з висловами найбільшого признання і бажань з приводу проголошення еспансько-марокканської декларації про осягнення порозуміння в справі самостійности і з'єдинення Марокко.

Канцлер Аденауер відбув 6-годинну нараду про міжнародну ситуацію

Бонн. — Канцлер Німецької федеративної Республіки Конрад Аденауер викликав до місця свого теперішнього відпочинку в Асконії у Швайцарії міністра закордонних справ Гайнріха фон Брентано і державного секретаря закордонних справ проф. Гальштайна і перевів із ними 6-годинну нараду над справами закордонної політики. В офіційному комунікаті говориться, що три західньо-німецькі державні діячі виявили повну однозгідність поглядів на теперішню міжнародну ситуацію та що предметом їх наради була конференція для справ розброєння у Лондоні і зв'язана з нею проблема з'єдинення Німеччини". Під цим комунікатом треба розуміти, що західньо-німецький канцлер і його найближчі співробітники з ділянки закордонної політики особливо призадумувались над останнім виступом французького прем'єра Молле про конечність підчинити справу з'єдинення Німеччини справі загального роззброєння, — що досі було тільки совєтським становищем.

В СВІТІ

● **На Кипрі**, переводячи ревізію баґажу в подорожніх в автобусі між містами Аґрос і Лімассоль, англійська поліція відкрила на даху автобуса, в мішках, поважний транспорт зброї і амуніції. Переслухування водія і подорожніх привело до розкриття адреси, звідки вислано той вантаж. Таким чином знайдено цілий арсенал підпільної організації. У столиці Кипру Нікозії остання неділя була першою на протязі місяця, коли з усіх мешканців знято „хатній арешт". Пополудні терористи обстріляли поштовий уряд. В Хлорокасі вибухла в каварні бомба.

● **1,300 білих службовців** і фахових робітників в копальні міді у Муфіліра в Північній Родезії застрайкували на знак солідарности з 12 білими робітниками, які відмовилися працювати разом із автохтонними неґрами і через те попали в конфлікт з адміністрацією копальні.

● **В Тунісі** відбулось урочисте відкриття першого туніського парляменту. Його головою через аклямацію, при великій овації, вибрано голову націоналістичної партії Габіба Бурґуїбу, який довгий час був інтернований у Франції. При цьому вперше порушено традицію, згідно з якою перед кожною церемонією треба цілувати долоню бея. Бей Тунісії, Мохаммед ель Амін, ласкаво зрікся цього привілею.

● **Новий прем'єр Цейльону**, що зветься С. В. Р. Д. Бандаранайке, ставить на одну дошку ЗДА і СССР. Як палкий соціяліст, він заповідав націоналізацію різних галузей господарства, і тепер серед чужих купців і підприємців вибухла паніка і вони масово хочуть покидати країну. Це було б для Цейльону катастрофою, і соціялістичний лідер запевняє, що ніхто не зазнає ніякої втрати.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОБМАН З РОЗЗБРОЄННЯМ

Справжню міжнародно-політичну сенсацію і широку дискусію викликав минулого тижня виступ французького прем'єра Молле з гострою критикою американської і британської політики в справі роззброєння. Молле вважає, що ЗДА і Британія поступають неправильно, коли за передумову будь-якого домовлення в справі роззброєння ставлять об'єднання Німеччини. Французький прем'єр рекомендує саме справу роззброєння поставити на перше місце в закордонній політиці і в першу чергу її полагодити. В цьому випадку становище Молле йде цілковито по лінії совєтської політичної пропаґанди, бо саме Москва у своїй пропаґанді віддавна ставить вимогу, щоб вільний світ, який окреслює вона як „імперіялістичний", насамперед роззброївся, а тоді вона вже буде з ним на свій лад „співіснувати".

Очевидно, що виступ Молле в справі роззброєння викликав широкий відгомін в европейських країнах, зокрема в Англії і ЗДА. У зв'язку з цим західні державні мужі, як і преса, широко обговорюють не тільки становище Франції, але й справу роззброєння. Характеристичний щодо цього коментар Дейвіда Лоренса в редаґованому ним тижневику „Ю. С .Нюз енд Ворлд Ріпорт", у виданні на 13-го квітня.

Лоренс вважає, що вся метушня в справі роззброєння є тільки творенням ілюзій і політично-пропаґандивним маневром, бо жадна країна, велика чи мала, не думає роззброюватись, поки існує потенціяльний ворог і аґресор. Фактом є, що озброєння всіх вільних країн має виключно оборонний характер, бо жадна з цих країн не приготовляється до аґресії. Правда, це саме говорить і Москва. Чому ж тоді вся метушня і чому рівночасно з теоретичними розмовами про роззброєння відбуваються на ділі перегони в зброєнні?

Справа цілком проста: роззброєння може бути тільки результатом міжнародного довір'я, про яке тепер не може бути й мови. Розмови про роззброєння, це оборонний маневр, бо жадна країна не хоче від нього відмовитись, щоб їй не пришили дуже непопулярну в світовій опінії характеристику „аґресора", але рівночасно жадна країна не думає не тільки позбуватись нагромадженої вже зброї, але й припинити її дальшу продукцію, бо це було б рівнозначне з національною зрадою та національним самогубством.

Одним із варіянтів обговорюваного пляну роззброєння є тепер видвигнена президентом Айзенгавером минулого року на конференції „на вершинах" у Женеві концепція контролі зброєнь з повітря. Але й цей варіянт подуманий більше по лінії „доброї волі", ніж справжньої контролі. Сьогодні бо один-одинокий літак може скинути на територію противника водневу бомбу, яка наробить більшого спустошення, ніж робили в минулому цілі армії впродовж цілого періоду війни. Яка контроля з повітря може викрити навіть не один ,але й десятки літаків і водневих бомб, схованих на великих просторах? З цього кожна країна здає собі справу, і кожна країна свідома, що і роззброєння і контроля зброєння з повітря є і залишаться ілюзією, поки існує потенціяльний аґресор, яким сьогодні є Совєтський Союз. Отже, знову ж потвердження тези, що вся метушня з роззброєнням чи контролею зброєння в сьогоднішніх обставинах є тільки обманом. Проблемою може бути тільки — хто кого обманює, або, радше, хто кого зуміє обманути.

Яка розв'язка і який вихід з усього цього? Філософія досить проста. Загрозою для миру є не так сама зброя, як мозок, що може наказати вжити ту зброю, і обставини, що можуть змусити до її використання. Одне і друге, мозок і обставини, що можуть викликати війну, є в Совєтському Союзі і будуть доти, доки на тому великому обширі панують диктатура і неволя. Висновок ясний: повалення диктатури і здобуття волі для поневолених може бути єдиною розв'язкою і проблеми роззброєння і проблеми миру.

Це не значить, що вільний світ має для цієї мети починати превенційну війну, отже дослівно — готовити мир війною. Справа повалення диктатури є в першу чергу справою тих, що від цієї диктатури безпосередньо терплять, отже народів Совєтського Союзу. Значить, встановити мир можна не зброєнням і не роззброєнням, а тільки визволенням, і в цьому напрямку повинна йти політика вільного світу. Тільки активною й динамічною визвольною політикою, себто максимальною моральною, політичною і матеріяльною допомогою поневоленим народам у їх визвольній боротьбі, можна осягнути волю та справедливість для всіх і створити цим головну передумову тривкого миру, якого не можна збудувати жадним обманом, а ще менше самообманом.

ВАШИНҐТОН ХОЧЕ ЗНАТИ

Коли викликування амбасадорів до столиць їхніх країн на наради в поточних справах, це — за прийнятим терміном — „рутина", стосована всіми урядами, то теперішні наради у Вашинґтоні з Чарлзом Боленом, американським амбасадором у Москві, переступають межі такої „рутини". Хоч від смерти Сталіна (5 березня 1953 р.) проминуло вже три роки, і стільки ж часу триває вже совєтська політика у своєму „новому вигляді", а 20-ий з'їзд комуністичної партії СССР відбувся ще у лютому ц. р., стосована Совєтами тактика в їх закордонній політиці не перестає глибоко турбувати та дезорієнтувати Захід і примушувати до щораз нових нарад, щоб найкраще достосуватись до неї і паралізувати її шкідливі наслідки. „Російський сфінкс" давно перестав бути „сфінксом", і на Заході, зокрема в Америці, є вже стільки добрих знавців совєтських відносин, історії російського комунізму та большевицького способу думання, що не можна успішно законспірувати від тих знавців дійсні заміри і пляни. А втім, совєтська політика така зиґзаґувата, що раз-у-раз вимагає аналізи.

З пресових конференцій Президента і державного секретаря відомо, що керівники політики З'єдинених Держав не мають ніяких ілюзій щодо останнього тактичного викрутасу Хрущова і компанії з розвінчанням Сталіна. Вони здають собі справу з найважливішої речі, а саме, що це дійсно тільки ще один тактичний хід і що істота совєтської політики, єдино міродатна для всього зовнішнього світу, залишилась залізно-непорушна: змагання до опанування всього світу комуністичною ідеологією і, в практиці, до настановлення з усьому світі комуністичної влади ,очевидно, з центром у Москві. Зате річчю ще не ясною і дискусійною є ті причини, які спонукали теперішніх володарів у Кремлі вдатися саме тепер до такого драстичного і несподіваного „трюку", *як скинення з п'єдесталу* Сталіна, звалювання на нього вини за різні злочини совєтської минувшини та переконування світу, що при „колективному проводі" неможливі речі, які діялись за одноосібної диктатури Сталіна. Кремлівські володарі не є аж такі хитрі й передбачливі, щоб заздалегідь вирахувати всі важливі наслідки кожного свого кроку. Практика 38 років совєтського правління вказує, що Москва не раз робила грубі закордонно - політичні помилки, не враховуючи психологічних реакцій на ті чи інші свої дії. І цим разом Хрущов, мабуть, не рахувався з реакцією, що її викличе його промова на тайному засіданні комуністичної верхівки 24 лютого ц. р. ,коли то він буцімто чотири рази плакав, оповідаючи, як то він і його колеґи „безсильно" придивлялися, як Сталін винищував цвіт старшинського корпусу червоної армії та вбивав одного за другим льояльних старих большевиків. Все ж, коли Хрущов і інші члени Президії ЦК КПСС не передбачали всієї реакції власного громадянства і зовнішнього світу на суд над Сталіним, рішення перевести такий суд прийняли вони напевно після найдбайливіших обміркувань і з певним холодним вирахуванням.

В американській пресі проголошено наперед, які саме справи найбільше цікавлять Вашинґтон у цій матерії і що саме буде предметом нарад із Боленом. Цей комплекс питань поділений на дві головні групи: 1) який вплив матиме нова тактика Кремлю на хід внутрішніх відносин в СССР і 2) наскільки тривкою є тактика совєтського „співіснування". Американські чинники знають, що, при „відсутності" публічної опінії в тоталітарних країнах ,населення СССР не складається із сотні мільйонів бездушних автоматів, які не думають, не відчувають і не реаґують на такі історії, як оця із розвінчанням Сталіна. „Де ви були?" — це найперше питання, яке мусить ставати на устах кожного совєтського громадянина, що слухає обвинувачення Сталіна збоку його найближчих співробітників, дорадників і виконавців його волі. Американський уряд, політика і методика дії якого найтісніше пов'язана з демократією, найбільше зацікавлена питанням: чи осудження Сталіна не спричиниться до дійсного процесу демократизації відносин в СССР, не правно - устроєвої, а духової, тієї, яка полягала б у визволенні бідного совєтського громадянства з-під тиску вічного страху й атмосфери рабської слухняности? Американські чинники найбільше цікавляться питанням, чи може дійсно розпочатся в СССР процес затирання границі між „двома публічними опініями", що існують там, як найприкметніша риса забріхання совєтських відносин: між „публічною опінією" окремих громадян, живих людей із почуттям здорового глузду та людськими почуваннями, — це мовчазна, законспірована опінія ,притолочена терором і існуюча під поверхнею всього совєтського життя, і тією другою публічною опінією, що є наставлена на „партійну лінію" і повторює комунали партійної пропаґанди. Це не є для американської політики теоретичне питання і теоретичне зацікавлення. Бо від ступня облегшення внутрішньосовєтської атмосфери залежить вирішення цілої низки суто практичних справ американської політики, наприклад, в ділянці голосної „четвертої точки" денного порядку минулорічної Женевської конференції „великої чвірки": тісніших взаємних контактів, жвавішого туристичного руху, просочування ідей поза залізну заслону.

Чи осудження Сталіна охоплює також осудження його войовничої зовнішньої плітики? 20-ий партійний з'їзд у Москві опрокинув дотеперішній комуністичний канон про неминучість війни між капіталістичним і комуністичним світами. Мовляв, комунізм може виграти і „еволюційним" шляхом ,без війни ,але — очевидно — з допомогою п'ятих колон і комуністичних партій в різних країнах. Але чи за цією новою тактикою криється слабість совєтської економіки і непідготованість совєтських збройних сил до нової війни, чи, може, навпаки, — бажання закрити „димовою заслоною" розгін воєнно - господарської машини? Чи Москва справді всилі фінансувати двобільйоновий проєкт греблі над Нілем, хоч би в його півбільйоновій першій стадії, — чи вона всилі побудувати велику сталеварню в Пакистані, чи всилі поставити економіку в Афґаністані на такий рівень, щоб ця відстала й заскорузла країна, стала живою реклямою для Совєтів на всьому Середньому Сході й Півдні Азії?! Це все суто практичні й конкретні питання, на які Вашинґтон хотів би мати відповідь. А над усіми цими сумнівами стоїть найбільший сумнів: чи Совєти дійсно хочуть спровокувати війну на Середньому Сході, дійсно підштохують до неї Єгипет, і чи на випадок цієї війни вони дійсно готові рискувати третьою світовою війною, коли б три західні великодержави, згідно з своєю деклярацією з 25 березня 1950 року, захотіли збройною інтервенцією встановити там мир?!

Про вислід нарад з Боленом у Вашинґтоні навряд чи буде яке офіційне повідомлення, але тим видніше він виявиться в дальшій американській закордонній політиці у відношенні до СССР.

„СТРАТЕҐІЧНА СОВЄТСЬКА БАЗА"

Відомий, знаменито редаґований бостонський щоденник "The Christian Science Monitor" приніс у числі з 4 квітня ц. р. статтю під виписаним угорі заголовком. Написав її Зигмунд Нагорскі ,мол. Хоч ім'я й призвіще автора звучать по-польськи, стаття досить об'єктивна. Розглянена в ній Карпатська Україна з аспекту господарського і стратегічного ,так, як воно сьогодні за відомостями автора представляється. Є вона від кінця другої світової війни постачальною базою для совєтських військ, і тому її кордони охороняють пильніше навіть, ніж кордони поміж сателітними державами і Заходом. Вона переповнена військовими залогами. Сконцентрована там мілітарна сила вказує, що цій невеличкій країні надають совєтські військові пляновики особливого значення.

Згідно з офіційними джерелами, економіка Карпатської України сильно розвинулась, бо є там коло 300 нових або змодернізованих фабрик і промислових підприємств (до війни було тільки 60). Однак, є всі познаки, — як зазначує автор, — що поштовхом до розвитку господарства і плянування є не бажання поліпшити долю населення, а радше стратегічні потреби. Доказом цього є хоч би ділянка водної енергетики. Донедавна було на Карпатській Україні всього 5 великих і кілька малих електрівень, які давали продукцію, що не перевищувала 8 мільйонів кіловат-годин. Коли ж совєтська влада рішила створити нове джерело електросили з великим капацитетом, то вибрала для цього річку Тереблю, далеку від шляхів сполуки і промислових підприємств.

Збільшення д о б у вальної промисловости в Карпатській Україні, що нею так гордяться Совєти, зводиться до трьох артикулів: дерева, алюмінійсульфату і соли. Дерево завжди там стояло на першому місці, бо 600,000 гект. (1,482,-600 акрів) є покриті лісом. Алюміній добували на південь і схід від Берегова, а також на схід від Мукачева, з Солотвина мала копальні соли, одні з найбільших у центральній Европі з продукцією 150-200 тис. тонн. Через втрату Карпатської України з сьогоднішній Чехо-Словаччині відчувають великий брак соли.

Автор зазначає, що большевики дуже гордяться тим, що зуміли все хліборобство зосередити в колективах. Совєти створили також густішу мережу залізниць, пов'язавши Карпатську Україну з Словаччиною, з станцією Цоп, з розрахунком на військове постачання. Далі автор згадує про давні намагання Росії стати твердою ногою в Карпатській Україні (починаючи від повстання мадярів у 19-му стол.) і підкреслює корисність її радше як мілітарної бази.

Стаття зілюстрована знімками з життя населення (кадр із ярмарку і з праці при дереві) і географічною мапою.

Цікавий коментар самої редакції:

„Карпато-Україну, відому впродовж багатьох років як Рутенія, замешкує плем'я тісно споріднене з українцями, з територією яких вона межує. Рутени говорять одним з українських діялектів. У віровизнанні вони були колись православними ,але в 16 і 17 сторіччях, були навернені до Католицької Церкви, хоч затримали слов'янську літурґію. Після анексії Совєтським Союзом, Карпатська Україна зірвала зв'язки з Римом і приєдналась до Православної Церкви.

Карпатська Україна є сьогодні одною з областей Укр. Сов. Соц. Республіки, одної з 16 складових республік Совєтського Союзу. Мапа вказує на стратегічне положення области, що лежить у серці Центральної Европи. Вставка в рямцях вміщає головні міста: Ужгород і Мукачів".

Як бачимо ,коментар зовсім не згадує про історичний факт проголошення самостійности Карпатською Україною і про те, що ще раніше, після розвалу Австро-Угорщини, вона хотіла приєднатись до України. Також справа Церкви представлена без сліду насильства збоку Совєтів, наче б усе йшло по лінії бажань населення.

"The Christian Science Monitor" льояльно містить листи читачів. Добре було б, якби неточності статті і коментаря були справлені кимось з наших політичних діячів з Карпатської України з авторитетним підписом.

В. Нес-вич

ПРОВІДНИК І СЛУГА НАРОДУ

Офіс Президента З'єдинених Держав протягом цього виборчого року буде об'єктом великого зацікавлення в цілому світі. Для мільйонів людей за кордоном він здається фортецею демократії та оборони свободи. Зрозуміло, що вони хочуть знати, як Президент, завдяки нашій системі урядування ,може, маючи надзвичайні повноваження та владу, залишитись одночасно і провідником і слугою народу.

У своїх листах до друзів і свояків за кордон протягом дальших кількох місяців ми можемо розповісти їм про відповідальність найвищого політичного офісу та про ґарантію, яку дає нам Конституція, в тому розумінні, що жадна індивідуальна особа не зможе спробувати обмежити права та свободу народу. Особа, обрана в листопаді на становище Президента, як це заведено від початку існування нашої республіки в 18 столітті, працюватиме для добра цілого народу, а не для якоїсь одної частини населення.

За Конституцією — основним документом і законом американської демократії — офіс Президента є одною з трьох головних галузей уряду. Дві інші — це Конґрес і Суд. Кожна галузь ,хоч вона й діє незалежно, співпрацює з іншими двома. Таку систему часто називають системою „перевірки і рівноваги". Це дає ґарантію, що жадна окрема особа і жадна меншість, хоч би які вони були сильні, не може осягнути диктаторської влади.

Для ілюстрації цього американського способу урядування, можна розповісти про той факт, що Президент, маючи право укладати договори з урядами інших держав, не може робити цього без згоди Сенату З'єдинених Держав. Так само Президент уповноважений плянувати закони для З'єдинених Держав, але ці закони не вступають в силу, поки не будуть затверджені Конґресом.

Існує небагато обмежень для тих, хто може бути обраний на Президента З'єдинених Держав. Кандидат мусить бути народжений тут громадянин З'єдинених Держав; він мусить мати принаймні 35 років і мусить прожити в З'єдинених Державах 14 років перед обранням. Обмеження ці справді такі невеликі, що не дивно, що дуже багато молодих американців мріють одного дня стати Президентом. Багато наших великих і славних президентів, включаючи Абрагама Линкольна, піднялись до високого становища з дуже й дуже скромних родин.

Тягар в і д п о в і дальности Президента дуже важкий. Мало хто з президентів виїхали з Білого Дому з таким самим здоров'ям, яке вони мали, коли приступали до виконання своїх обов'язків. А відповідальність і обов'язки Президента дедалі більшали. Сім президентів померли під час урядування. Це примусило запровадити порядок, щоб Віце-Президента обирали одночасно з Президентом.

Не зважаючи на те, що платня Президента — 100,000 долярів на рік плюс додаткові фонди на утримання офісу — безперечно висока, цей фактор ніколи не приваблював кандидатів, і мало хто з президентів покидав Білий Дім багатшим, ніж був перед тим. Головною принадою є завжди престиж і нагода служити своєму народові.

Як голова виконного органу уряду, Президент відповідає, через підпорядковані йому відділи, за переведення в життя законів. Він є також головний командувач збройних сил. Він мусить бути завжди в курсі всіх національних і інтернаціональних справ.

Його обов'язки головного адміністратора виконного органу вимагають від нього керувати працею сотень тисяч федеральних працівників. Він мусить щодня входити в безліч різних адміністраційних деталів. І одночасно він мусить обмірковувати різні проєкти та програми, щоб зміцнити оборону вільного світу. Час від часу він виступає перед мікрофоном, щоб через радіову та телевізійну мережі пояснити народові потребу якихось заходів, як ось, приміром, економічну чи мілітарну допомогу іншим вільним націям.

У зв'язку з усією цією діяльністю Президента виникає одне фундаментальне питання: Що саме принесе найбільше добра для більшості народу? Коли Президент, приступаючи до виконання своїх обов'язків, присягає і говорить, що „він буде сумлінно працювати й керувати офісом Президента З'єдинених Держав", він освідомлює, що, приймаючи на себе ці обов'язки, буде служити всьому народові.

Загальна Рада

Євген Перейма

УКРАЇНСЬКА КНИЖКА В ПУБЛІЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ

Багато публічних бібліотек у ЗДА мають відділи чужомовних книжок, якими обслуговують читачів національних груп. Деякі бібліотеки мають книжки в 30-ти й більше мовах. Можна припускати (на основі неповного перегляду), що в ЗДА є 20-30 публічних бібліотек, які тримають українські книжки.

Удержання й закуп книжок відбуваються коштом бібліотечного бюджету. Управи бібліотек сприяють розвиткові чужомовних відділів, призначають окремий персонал для обслуги, каталогування і т. п.

Розвиток відділів залежить від кількости осіб, що відвідують і випозичають книжки. Чим більший оборот книжок (бібліотеки провадять відповідну статистику), тим більші фонди призначається для даної мови.

На основі дотеперішніх даних можна здогадуватися, що оборот українських книжок нижчий від пересічного і менший від німецьких, польських та мадярських. Пильні читачі нарікають, що українська колекція — застаріла. Їх завваження є слушні, бо вона потребує відновлення і розбудови (в деяких місцевостях, мабуть, ще й створення).

На мою думку, це можна осягнути через збільшення відвідувачів бібліотеки (тоді буде основа для приділення більшого фонду) і через збирання книжок та грошей серед любителів книжки для розбудови українського відділу.

Отже, наперед треба збудити зацікавлення бібліотекою серед нашої читацької публіки. Тут — широке поле діяльности для літературно-мистецьких клюбів, молодечих організацій: СУМА, Пласту, ОДУМ-у, студентських, церковних і т. п. Вони могли б включити в свою діяльність доповіді про бібліотеку, її український відділ, відвідати її гуртом, зацікавити своє членство нашою книжкою.

Працюючи в бібліотеці, не раз бачу, як приходять до неї громадкою литовські школярі по литовські книжки або як 10-літні греки — з другого покоління, тут народженого — позичають до дому „Одисею" по-грецьки.

Публічна бібліотека може стати не тільки засобом поширення української книжки, але й сталим її покупцем. А допомогти тому ми можемо і залежить це тільки від нас.

Д-р Ярослав Падох

СВІТЛИНИ І СПОГАДИ

У 25-річчя смерти Степана Охримовича

(1)

Все, що я маю, в безвість віддалилось
А що пропало, дійсністю зробилось.

Гете: Фавст

Оглядаю старі фотографії й очима, задивленими в минуле, не володіють уже закони оптики: дійсне і близьке **затирається** і зникає, а **давноминулі, перед** довгими **роками бачені** ,картини яснішають ,оживають і стаються **повною,** трьохвимірною реальністю. Наливаються кров'ю полинялі обличчя. Давно небачені особи виходять з-поза вугла уяви, наближаються і дружньо докінчують колись давно розпочату розмову. Затираються все суцільніше контури реального. Не гудуть фабричні гудки, не шумлять мотори метушливих вантажних машин. Бо й звідки взятися їм на сонцем розсвічених, зеленим лугом, як високим муром з двох сторін замкнутих, точеною рінню занесених, стрийських берегах.

В полудневій жарі, на каменях посеред піску, над самим плесом річкового закруту — група юнаків. В самих плавцях, простоволосі, темношкурі. Голови звернені в одному напрямі, похилені плечі й питаючий зір очей говорять про повагу того, хто говорить до них. А він, хоч дещо старший за них, з тим самим блиском очей, з тим самим сонцем і ще чимось сильнішим за сонце запаленим обличчям. Про що говорить ця молода русява людина? Кому належить це коло юнаків навколо неї? Гостра пам'ять пробиває мряку десятиріч. Не проб'є. Таке многогранне було тоді, на вигляд спокійне, життя стрийських гімназистів. Та все ж одно певне: чи це пластуни обговорюють нове завдання, чи таємна група ставить перші кроки в готуванні до піднесення червоної калини, що похилилась у цім стрийськім й усім соборнім українськім лузі, то все ж їх учителем і провідником є він — Степан Охримович. Хоч літами не так то й старший за них, хоч юнацькою радістю не менший від інших, то все ж він вчителем для них, вчителем і другом.

Затемнився образ. Не видно радного кола юнаків у жарі галицького жнивного часу над холодним плесом. Може, вирадивши раду, поплили далеко за водою аж під Верчанський міст, щоб згодом гострим бігом вернутися берегом назад. Адже ж в здоровому тілі — міцний дух і міцна воля. А що для них є більше на потребу.

Може десятьма різними стежками незамітно вернулися додому: пластун є обережний! Зокрема пластун — син народу у неволі. Не видно вже й берегів рвучкого Стрия, тільки чути ще шум води, що поспішаючи з каменя на камінь скаче. Стільке ще треба вигладити каменів на чергову раду юнаків, що тут півголосом ведуть дивні розмови, старші за їх вигляд і роки.

Не втихає шум Стрия. Мішається з іншим шумом: шумом людської ріки, що стоїть над недалеким спортовим майданом. Простора, широка площа тоне в людській повені, як колись, в славнім стрілецькім році, коли прославилися Стрия цвітучі береги, коли червону калину стали писати великими літерами. Довгими стрункими колонами машерують нові добровольці — стрийські соколи. Хоч ще не на кривавий тан, то їх труд і запал спрямовані на майбутні поля змагань за те, що найдорожче, найкраще, найбільш вартісне, щоб готовитися для нього жити, а то й умирати. Виструнчуються х о р у нжі, проходячи перед підвищенням, де їхні провідники: давні і майбутні командири визвольного походу. Посеред них і Він — знайомий з-над ріки. Виріс, змужнів, але давня така м'яка, така дуже сердечна і людяна усмішка залишилася на його лиці. А разом з нею суворість і твердість — нові сліди, свідки нового життя і нової праці. Скінчився хлоп'ячий вік мрій і полетного слова. Зачався для нього вік зобов'язуючого слова і чину. І оце свято соколів, цей похід, що перед ним похиляє стяги. Діло його рук і посвяти. Блакитні очі дивляться на твердий мужицький крок маршуючих колон, усміхаються і пливуть понад їх голови вище і вище, в невидне й невідоме. Може ввижається йому майбутній похід з цими сокільськими сотнями в аванґарді. Майбутні бої цих його воїнів за те саме, за що їх попередники боролись до смерти загину? А може вже мають перед очима його уяви перемогою вкриті ці скромні стяги сокільські, вчуваються нові тверді, як кремінь і великі, як призначення великого народу, нові слова: од нині і до віку — одна велика, вільна і соборна . . .

Із невиразної фотографії дивляться знайомі очі. Посеред гурту молодих людей — він, Степан. Вишивана сорочка, застібнута на грудях вузькою стяжкою. На голові округла шапка, з особливим розтином на переді — шапка усусусів і українських студентів тридцятих років, наречена іменем великого Гетьмана. Такі ж шапки на головах тих, що навколо Нього. Серйозні, майже суворі обличчя — слід щойно переведених гарячих розмов над завданнями і працею українського студентства. Незабутні роки західньо - українського молодого покоління. Роки шукань, вагань і пристрасного прагнення нового, непомильного маршруту, нехай і через найважчі перешкоди. Роки імпульсивних, гарячих дискусій, сповнених таким же необмеженим патріотизмом і готовістю на найвищу жертву, як односторонністю, виключністю і не завжди оправданим фанатизмом.

Тільки на обличчі Степана побіч серйозности — добряча усмішка. Не випадкова вона, не роблена для фотографії. Та усмішка цвіла в його душі. Вона не покидала Його ніколи. Серед священного настрою саможертви, самоспалення, в службі Батьківщини він горів, палав як і другі. Може ще основніше, твердше і глибше. Але його душевне палання проходило через шляхетність його серця, його контролював гострий ум справжнього філософа.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Денвер, Колорадо

Шевченківська Академія

Заходом Українсько - Американської Громади в Денвері відбулася 11-го березня ц. р. Шевченківська Академія, в програму якої входили: хорові та сольоспіви, деклямації та промови. Святочну Академію відкрив коротким словом п. інж. С. Макар.

Співав хор під управою п. Я. Нижника, а сольоспіви виконали під супровід фортепіяну п. проф. Олейко — баритон та його учениk (американець) відспівав італійською мовою мелодії з опер „Ріґолетто" і „Паяччі" (тенор). Пані О. Оришин віддеклямувала поему Т. Шевченка „Осії Глава XIV", а Любомир Орищин, переодітий за пастушка, гарно віддеклямував „Мені тринадцятий минало". Святочний реферат п. н. „Тарас Шевченко — геній України" виголосив п. К. Крупський.

Дуже миле враження зробила на присутніх пісня „Думи мої, думи мої" у виконанні малих дітей, до чого підготовив їх о. д-р Д. Блажейовський.

Академія випала дуже добре. Шкода тільки, що багато українців Денверу не прийшли зі своїми доростаючими дітьми ні до церкви, ані на Академію.

К. К-ський.

Йонкерс, Н. Й.

Новий Відділ Ліґи Української Католицької Молоді.

Була велика потреба в нашій громаді зорганізувати молодь, зокрема тут роджену, в молодечій організації, щоб вона не шукала цього поза нашою громадою. За старанням наших душпастирів та громадянства засновано мин. місяця Відділ Ліґи Української Католицької Молоді з п. Качмаром, мол., як головою. Вписалися в члени тут роджені і новоприбулі, які тут заложили вже давніше осередок СУМА, який одначе охопив лише новоприбулих.

Ліґа влаштувала вечерниці, а дохід із них у висоті понад $700 призначила на фонд будови парохіяльної школи.

Шевченківський концерт.

В місяцi березні традиційним звичаєм відсвятковано концертом Шевченківські Роковини заходами координаційного комітету. На це свято різьбар п. Дзиндра з Йонкерсу виготовив і подарував для громади велике погруддя Поета. Він і п. Кульчицький удекорували сцену. В склад програми входили американський гимн, „Заповіт" і пісні до слів Шевченка у виконанні церковного хору під дир. п. Фатюка, промова англійською мовою п-і Франчек, доклад українською мовою п. В. Черевка, виступ співака п. С. Шпеха при фортеп. аком. п-і І. Прийми та скрипковім п. Захарченка з Ню Йорку, фортепіянове сольо п-и Тані Шаратуцької, деклямації учениці Гончак та сценки „Мені тринадцятий минало" в постановці п-і Кіналь у виконанні дітей української школи під режисурою п-і Саламон. Свято закінчено відспіванням українського гимну. На залі, на жаль, мало осіб.

С. К.

Елизабет, Н. Дж.

Гарний попис.

На закінчення першого року навчання українських народних танків відбувся в УНДомі в Елизабет попис, в якому взяли участь 27 дітей. Курс, при УСК „Січ", провадив проф. Роман Петріна з Ню Йорку.

14 різних танків склалися на програму попису, що закінчився танком - гагілкою „Великодній хоровід". Вирізняти окремо виконавців і їх танки не мало б цілі, бо всі вони були гарні, добре виконані. Треба підкреслити — і це також відноситься до всіх — добрий ритм, свобідну появу на сцені, легкі рухи рук, як теж відповідно підібрані строї. Технічна сторінка попису — бездоганна: танки - картини чергувалися, як у калейдоскопі, або з коротенькими перервами, діти опановані, здисципліновані.

Виконавці, чи то солісти: чумак, запорожці (2 соля), козачок, настроєва „Казка Верховини", чи дуети: коломийка, козачок, чи гуртові виступи наших найменших, чи більших — усі вони збирали заслужені оплески, їх танки випали краще, як можна було сподіватися після однорічного навчання (раз у тиждень). — При фортепіяні проф. Недільський. На закінчення всі приявні, зокрема батьки й матері наших нових танцюристів, спонтанними оплесками висловили проф. Р. Петріні подяку за труд і признання за гарні успіхи в навчанні.

я. з.

Дітройт, Міш.

Жалобна Маніфестація

І знову українська дітройська громада виступила одним, могутнім і об'єднаним фронтом, вшановуючи 18 березня 1956 р., достойно і жалобно, але з гордістю в душі, пам'ять розчавлених на смерть совєтськими танками в концентраційнім таборі в Караґанді 500 українок - героїнь.

Фронт цей оформило і очолило українське зорганізоване жіноцтво Дітройту. Воно до кінця молитов, жалобних сходин і голосу рішучого протесту проти московського варварства всього українського жіноцтва в вільному світі вплело і своє благородну і солідну участь.

За спонукою СФУЖО, але з ініцінтиви Окружної Ради СУА в Дітройті, зорганізовано з усіх Українських Жіночих Організацій, при співучасті Відділів УККА в Дітройті і Гемтремку та Федерації Американських Українців Стейту Мішіґен Діловий Комітет для організації і переведення Жалобної Маніфестації. В склад Комітету увійшли представниці сестрицтв усіх Українських Церков Метрополії Дітройту, Відділів Союзу Українок, Ліґи Українських Жінок, Жіночого Товариства Українсько - Американського Гетьманського Союзу, Жіночої Секції Українських Ветеранів, Відділів Українського Золотого Хреста і Українського Жін. Т-ва „Просвіта". На голову Комітету вибрано п. Павлину Будзол, містоголову п. Ольгу Шустер, а членами Комітету були пані: Марія Квітковська, Ольга Рогатинська, Олена Климишин, Ірина Козаченко, Ольга Макар, Марія Слюсарчук, Текля Довгань, Анастазія Білоус, Дарія Бойчук і Марія Чериба, та від Відділу УККА в Дітройті М. Дужий, від Відділу УККА в Гемтремку п. І. Панчак і від Федерації Українців Стейту Мішіґен п. В. Довгань. Сама імпреза складалася з двох частин. В полудне дня 18 березня 1956 р. в усіх Українських Церквах відправлено Богослужби і Панахиди, з проповідями релігійно - патріотичного характеру, а після обіду відбулась Жалобна Маніфестація в залі Українського Народного Дому. Наше патріотичне громадянство взяло масову участь в Маніфестації, а зокрема приємно вражала організована участь наших жіночих організацій та сумівської і пластової молоді.

Програма Маніфестації складалася з політичної і короткої, але добірної мистецької частин. В першій частині глибоку змістом і гарну формою промову англійською мовою виголосила п. Анастазія Вокер. Конґресмен Альвін М. Бентлі знаменитий промовець та знавець проблематики Східньої Европи, а України зокрема, в своїй промові з'ясував тези визвольної політики Уряду ЗДА в відношенні до поневолених Москвою народів і ствердив, що нарід з такою національною і політичною динамікою, як нарід український, вкедовзі святкуватиме свою державну перемогу. Конґресмена А. М. Бентлея запрошено на Маніфестацію телефонічно, майже в останній хвилині, бо п. М. Ґріфітс конґресменка з Дітройту, не могла брати участи в Маніфестації.

Промова українською мовою п. Анастазії Діброва мала свій окремий стиль, бо крім питань національно - політичного характеру, п. А. Діброва навела кілька конкретних прикладів московського варварства, які сама пережила в Україні — чим зворушила до сліз не тільки приявну публіку, але й себе саму.

П. Теодор Р. Бон зложив привіт від імени губернатора стейту, і в короткім слові виявив велику прихильність до українського народу. Милу несподіванку зробив нам о. Павль Люіс, індійський священик, що студіює з одному з дітройтських університетів і є членом Антибольшевицького Блоку Народів Азії, який прибув на Маніфестацію і в своїй промові вказав на суть московсько - большевицького імперіялізму і конечність боротьби проти нього всього вільного ще світу, а в цій боротьбі вказав на вирішальну і передову ролю України.

На закінчення цієї частини програми відчитано і схвалено резолюції, які переслано панові Президентові і Урядові ЗДА, сенаторам і конґресменам та Об'єднаним Націям. Крім того ще й поодинокі громадяни підписували ці резолюції і їх теж переслано на відповідні адреси.

В мистецькій частині п. Ольга Дубрівна - Соловій з вичуттям відограла на фортепіяні Хорал-Прелюдію Василя Барвінського, а п. Святослава Березовська з проникаючою експресією і ніжним патосом прорецитувала „В поклоні героїням". П. Березовська опановує культуру українського слова. Ця частина Маніфестації чудово гармонізувала зі змістом цілої імпрези і підносила настрій приявних.

Маніфестацію відкрила голова Комітету п. Павлина Будзол українською мовою, а п. Ольга Шустер англійською мовою, і вона теж вміло і енерґійно проводила програмою імпрези. П. Ольга Шустер це гідна дочка і наслідниця своєї матері бл. п. Юлії Шустакевич.

Започатковано Маніфестацію в і д с п і ванням американського гимну, а закінчено відспіванням українського гимну.

Михайло Дужий

Підготування до вшанування пам'яті С. Петлюри.

25 березня відбулося перше зібрання Громадського Комітету для відзначення спеціяльною академією 30 роковин з дня трагічної смерти сл. пам'яті Головного Отамана С. Петлюри. Комітет складається з представників всіх громадських і культурних організацій Дітройту і вибрав Діловий Комітет в такому складі: пп. Ф. Липецький — голова, Л. Футала — організаційний референт, М. Кардашенко — господарчий референт, Ів. Розгін — пресовий референт, Я. Тарнавський — скарбник, Д. Нестерович — секретар. Члени: пп. О. Антипів М. Хмелевський, П. Потапенко і представниця від Союзу Українок.

В основному прийнято запропоновану Управою Об'єднання бувших Вояків Українських Армій програму академії що складатиметься з спеціяльного реферату про С. Петлюру як військового, політичного і громадського діяча, що її має виголосити генерал М. Садовський — колишній близький співробітник С. Петлюри і концерту у виконанні Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, хору під орудою п. Филипова та інших мистецьких пунктів.

Академію призначено на 27 травня в авдиторії парафіяльної школи при вулиці Комор, на Гемтремку.

Ухвалено Діловому Комітетові збіратися щотижня, а Громадському Комітетові у виключних випадках. Також ухвалено звернутися до всіх громадських організацій не влаштовувати в той день ніяких інших імпрез, а призначені вже на той день — відмінити.

Іван Розгін,
пресовий референт.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Бостон, Масс.

Шевченківське Свято.

Бостонська українська громада вшанувала пам'ять Т. Шевченка 25 березня. Свято влаштував Відділ УККА, при допомозі церковних громад в німецькій церковній залі при 133 Шавмут Евню.

Програма складалася з двох частин. Першу частину започаткував Хор Католицької Церкви в Джемейка Плейн відспіванням американського гимну, а чоловічий хор СУМА відспівав „Заповіт". Свято відкрив містоголова Відділу УККА п. Сідлярчук.

Святкову доповідь виголосив п. Михайло Кисіль. У своїй доповіді промовець ствердив, що Шевченко всеціло був перейнятий долею України. Він не лякався репресій, що великим тягаром впали на його особу. Підкреслюючи велике виховне і національне значення Шевченкових Роковин, промовець закликав не забутати про заповіт поета та продовжувати боротьбу за повне визволення нації.

В концертовій частині виступив церковний мішаний хор церкви Найсолодшого Серця Христового під керівництвом п. Галини Гейр і відспівав „Огні горять" і „Широкий луг". Жіночий ансамбль цього хору відспівав дві пісні до слів поета. Хор, як його жіночий ансамбль, показав, що пильно працює над собою під вмілим проводом дириґента.

Крім хору виступив ще терцет пань (Д. Гейр, А. Баран та Іршуля Давчук) і відспівав три пісні. Дует (учениці Ангелина та Ірина Данилевич) відспівали дві пісні. Виступала і мала солістка Леся Струж, що їй приґравав на акордеоні батько.

Д е к л я м у в а л и учениця С. Франківська та мала Оля Борисюк. Програму свята закінчено відспіванням н а ц і о н а льного гимну.

Свято пройшло надзвичайно справно. Громада наша не явилась численно, і заля могла ще багато осіб помістити.

В день свята були відслужені панахиди у всіх українських церквах Бостону.

М. К.

Нюарк, Н. Дж.

З хроніки громадського життя.

„Просфора". Заходом створеного місц. організаціями комітету під проводом проф. Каськова відбулась 15 січня в залі Української Централі Просфора для старшого громадянства, в якій взяло участь 160 осіб. Місцевий укр. катол. парох о. Красвський посвятив просфору а чол. хор „Трембіта" під управою мґр. І. Городиського і дит. хор місц. укр. парох. школи під управою проф. Р. Левицького відспівали низку колядок, при чому промовляли: П. Заболоцький від церковного комітету і Відділів УНС звернувся до приявних із закликом до об'єднання. Мґр. А. Гординський промовляв від „Провидіння", а по нім промовляли: Г. Брик, д-р В. Гук, Ю. Кононів, Рогальський, д-р В. Олесницький, о. Библо і І. Бурда. 29 січня відбулась в тій самій залі просфора для шкільної дітвори. 300 дітей (260 дітей місц. укр. парох. школи і 40 з інших місц. шкіл) засіли з своїми учительками при 15 столах, гарно прибраних і заставленими традиційними українськими стравами, що їх приготовили пані під проводом п. Вітовської, о. Д. Лапгута, директор укр. парох. школи гарним словом привітав малих гостей і поблагословив просфору. Шкільний хор під проводом проф. Р. Левицького відспівав колядки в супроводі бандури, а учні виголосили деклямації. Дітвора радісно колядувала і забавлялась. Це перша більша дитяча імпреза в Нюарку, якої ініціятором був Батьківський кружок згад. школи, а зокрема пані Дідух і панове І. Бурда і д-р Л. Бемко. Наші бизнесмени своїми щедрими датками причинились до влаштування цієї імпрези, а заряд Укр. Централі відступив залю даром.

Місц. Відділ „Самопомочі". 26 лютого відбулись заг. збори тов-а, які відкрив голова, інж. В. Попович, а проводив ними д-р І. Каралінка, секретарював ради. О. Слоневський. Зі звітів управи довідуємось, що протягом звіт. року т-во влаштувало імпрези: дит. забаву влітi, пікнік, осінню забаву і „Маланку", якої ініціятором був п. Я. Яворський при співпраці членів управи, зокрема пань. Ця забава добре підготована в переповненій вщерть гістьми і гарно прибраній залі Укр. Централі відбулась гарно і з великим матеріяльним успіхом. До цього причинились також своїми датками 17 місц. спонзорів — бизнесменів. П. Яворський добре вив'язався як переселенчий референт т-ва. Звіт фінансовий і С. О. виказав нам, що т-во жертвувало у звіт. часі на НТШ в Сарселі $100, на Пласт $55, на допомогу науковцям та дит. садкам в Европі $911, на СХС в Мюнхені 183 дол. і каре пакети 448 дол. По дискусії над звітами і уділенні абсолюторії уступ. Управі вибрано нову Управу в склад якої ввійшли: інж. Б. Попович, голова, а понадто: А. Хомова, Н. Стойко, С. Манько, д-р Ричок, д-р Андрушків, проф. Д. Горияткевич, Б. Куриляк, Я. Яворський і Р. Філінський.

Чол. хор „Трембіта" відбув свої заг. збори 26 лютого під проводом проф. М. Цяпки. Звіти Управи виказали великий розмах в діяльності хору, який веде велику громадську працю на терені Нюарку і околиці. Протягом звіт. часу хор, який співає кожної неділі в місц. укра. кат. церкві, мав 16 виступів на всякого роду імпрезах, влаштованих місц. і позамісц. організаціями. Часто співав хор даром навіть тоді, коли інші виконавці програми одержували за виступ винагороду. Численний і голосово добрий хор під управою мґра І. Городиського виступив двічі в національних строях в телевізійних програмах Р. Мариновича в Нюарку: 7 січня у Різдвяній телевіз. програмі хор відспівав низку колядок та 10 березня в програмі, присвяченій Роковинам Т. Шевченка відспівав хор крім „Заповіту" уривок з „Тарасової ночі", „Хор бранців" з „Невольника" і „Огні горять", при акомпаніяменті проф. д-ра Б. Базалі. На обох виступах хор репрезентувався гарно. Жалко, що нема належного зрозуміння у деяких старших, заавансованих співаків і численних співаків Нюарку для потреби існування цього хору і його значення серед чужинців. По дискусії, до нової Управи ввійшли за малими змінами всі дотеперішні її члени.

„Старокрайове весілля". Заходом тов-а Апостольства Молитви при Церкві св. Івана в Нюарку відбулась 11 березня в залі Укр. Централі інтересна імпреза. На сцені показано приявним від непам'ятних часів збережені звичаї „старокрайового весілля". По весільних піснях до танку на сцені приґравала типова сільська музика з „решітком".

Місцевий 70 Відділ ОДВУ відбув заг. збори 18 березня. Зборами проводив п. П. Заболоцький, а секретарював д-р М. Роговський. По звітах Управи і Контр. Комісії відбулась оживлена дискусія, в якій забирала голос більшість присутніх на зборах. По уділенні абсолюторії уступ. Управі вибрано нову, в склад якої ввійшли: мґр. Б. Геврик, голова і інж. О. Суховерський, М. Стебельський, С. Манько, інж. І. Турянський, Стецина, Д. Ліщинський, Д. Машера і П. Ціціла.

Амер. - українська щаднича і позичкова спілка в Нюарку відбула загальні збори 22 березня. Збори, на яких явилось понад 200 членів, відкрив предсідник п. М. Басараб, а проводив зборами п. Т. Каськів. Звітував про діяльність цієї фінансової установи за 1955 р. по кінець лютого ц. р. секретар п. П. Цап, який подав, що майно установи з б і л ь ш и л о с ь за 1955 рік на 333,492.82 дол., так, що загальне майно з кінцем лютого виносило 1.586,079.69 дол. По прийнятті протоколу з попер. заг. зборів, та по оживленій дискусії і запитах вибрано до Дирекції 3 членів (на 9 усіх) на 3 роки: д-ра І. Карапінку, Т. Олесницького і А. Брика.

Місцевий Відділ ОбВУА відбув 24 березня свої річні Заг. Збори, які відкрив голова інж. В. Сім'янцев, згадавши при цьому про смерть члена М. Величка, а приявні члени вшанували його пам'ять повстанням з місць і хвилинною мовчанкою. Опісля проводив зборами д-р Л. Голінатий ,а секретарювали: М. Шавала і д-р Р. Ричок. Звіти уступ. управи виказали, що діяльність управи мимо часової „кризи" і всяких перепон була багатогранною. Крім частих сходин і кількох імпрез (Відзначення 1-го Зимового Походу, сходини і Панахиди з нагоди 15-х роковин смерти сл. п. д-ра Е. Петрушевича, Військового Апелю з нагоди Роковин Листопадового Зриву та розривкових „веселого оселедця", пікніку у Випані спільно з хором „Трембіта" і Андріївського вечора, — на яких виступав відомий гуморист з Ню Йорку п. М. Понеділок), Управа перевела збірку на дар Українському Воєнному Інвалідові, яка в сумі дала 291.775 дол. З цієї квоти (в яку включені також жертви-збірки: У. П. Церкви при 19 Стр. в Нюарку — $35.65 і місц. 28 Від СУА — $20) вислано $75 для СУВІ в Мюнхені. В оживленій дискусії над звітами підкреслено і той сумний факт, що досі не прийшло до консолідації членів „Дивізійників", УПА, тов-а Запорожців ім. полк. Болбочана і ОбВУА. По уділенні абсолюторії уст. Управі вибрано нову в складі: д-р В. Бемко, голова; д-р Л. Голінатий і В. Вайбарак, заступники голови, а понадто: д-р О. Утриско, В. Кузик, д-р Л. Бемко, В. Сигалів і д-р Р. Ричок.

К а п е л я Бандуристів ім. Т. Шевченка під керівництвом Г. Китастого і В. Божика у своймо концертовому турне по Америці і Канаді відвідала і Нюарк і тут влаштувала в суботу 22 жовтня м. р. великий і успішний концерт в залі театру Моск. В цьому вибагливому і на високому мистецькому рівні поставленому концерті з багатою програмою під батутою п. В. Божика взяло участь приблизно 3,000 осіб з Н ю а р к у, Елизабету, Джерзі Сити, Пасейку, Плейнфільду, Ню Бронсвіку і ін. На концерті явилось чимало осіб з амер. муз. і політ. світу, які висказувались про українську муз. культуру, а зокрема про концерт, надзвичайно похвально.

Шкільна дітвора в поклоні Т. Шевченкові. Місцева укр. парох. школа св. Івана Хрестителя гідно вшанувала 18 березня Роковини Т. Шевченка в залі Укр. Централі. Програма свята почалась „Заповітом" Т. Шевченка, який відспівав шкільний хор під батутою проф. Р. Левицького в супроводі 8 бандур. Той самий численний хор в гарних народних строях відспівав „Думи мої" і уривки з „Гамалії", при чому збірну деклямацію виконали учні згад. школи: А. Панькевич, М. Олесницький і Ю. Роговський. Учень тої школи А. Хруцький виголосив реферат про Т. Шевченка, Н. Олесницький деклямував поему „Розрита могила", а Анна Попаца — „Мені однаково". Приявні рясними оплесками нагородили виступи малих виконавців програми свята. Відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна" закінчилось це кортке та гарно підготоване свято. Проф. Р. Левицький, який вчить співу в школі і веде шкільний хор, вложив багато в нього праці.

О. У.

Бофало, Н. Й.

Вистава „Наталка Полтавка"

25 березня драматичний гурток Осередку СУМА ім. Лесі Українки в Бофало виставив народну оперету І. Котляревського „Наталка Полтавка". Постановкою оперети займався довголітній актор українських сцен реж. Дмитро Крих, фортепіяновий супровід лежав в руках пані Олени Левицької, про мистецьке оформлення сцени подбав місцевий мистець п. Маріян Борачок. Драматичний гурток бофалівського Осередку СУМА, який має за собою вже п'ять років праці і в минулому, між іншими, поставив вже такі клясичні п'єси, як „Суєта" І. Тобілевича та „Ой не ходи Грицю" М. Старицького, і тим разом дуже добре вив'язався з стойого завдання. Поодинокі ролі обсаджені як слідує: Наталка - Христя Саган, Терпелиха - Катерина Мороз, Петро — Тарас Чмола. Виборний — Дмитро Крих, Возьний — Петро Перцак, Микола — Микола Пінкас. Важко вирізнити когось з акторів. Всі вони добре опрацювали свої ролі та на кожнім з них видно працю досвідченого режисера. Та все ж таки слід вирізнити гру реж. Дмитра Криха та панни Христі Саган, якій дозволимо собі віщувати велике майбутнє, і то не тільки на наших сценах. Вистава пройшла з великим успіхом і лишила наскрізь позитивне враження серед глядачів, які заповнили велику залю Українського Дому „Дніпро". Слід згадати і про декорації п. Маріяна Борачка. Один киянин висловився про них так: „Мені здається, що і в театрі Садовського в Києві не було кращих декорацій на виставці „Наталки Полтавки". Не можна проминути теж бездоганно проведеної організаційної підготовки, якою займався культосвітній референт місцевого Осередку СУМА п. Михайло Палцан. Широка реклама, культурно виготовлені програмки (робити п. М. Борачка) та майже точний початок вистави, в деякій мірі теж допомогли загальному успіхові. Українське Боффало вдячне драматичному гуртковi СУМА за мило проведений вечір та бажає побачити їх в найкоротшому часі в новій постановці.

І. Ч.

В першу річницю смерти Антона Білоуса

Перша р і ч н и ц я смерти а к т и в н о г о громадянина й рухливого видавця. Життя його минало швидко, як бурхливі роки двох світових війн. Юнаком пішов до армії боронити м о л о д у державність; з армією — на еміґрацію, де зміняв безліч фахів, де брався за найрізніше, але увесь час пильнував чинити потрібне для свого народу. Тому й оселюється на Волині, де звертає особливу увагу на пробудження торговлі, що тоді була в чужих руках. Мав за це нагороду, бо міг бачити, як, поминувши увесь спротив окупаційної влади, росте кооперація, а потім, по її зліквідуванні, — приватна торгівля. Під час 2-ої світової війни відновлює на Волині занепалу кооперацію. Вертається до Києва, де засновує церковне видавництво, що має великий успіх й дозволяє йому жертвувати великі суми на потреби відродженої там рідної Церкви.

Потім ще одна руїна розпочатої праці й ще одна еміґрація. В Авґсбурґу друкує перші українські книжки. Видає найпотрібніше: словники, календарі, підручники різних фахів, історію літератури, географію України тощо. З цим здобутком переїздить до ЗДА, де засновує друкарню (також першу нової іміґрації) й видавництво та активно працює в різних організаціях. Слідкує за розвитком модерної друкарської техніки й застосовує т. зв. „офсет" для перевидання повної збірки творів Лесі Українки та Історії України М. Грушевського. Цієї останньої праці не довершив...

Покійний лишився в нашій пам'яті як б а д ь о р а, повна практичної діяльности людина. Не любив засідань, теоретичних розмов. Коротко питав, що треба зробити й думав, як це треба зробити. Й виконув раніше, ніж теоретики вспівали переписати протоколи своїх нарад.

Іван К-ий.

ГРИЦЬ ЗОЗУЛЯ У ХАТНЬОГО ПАТРІОТА

— Що таке? Щоб бути українцем, треба ще Національний Даток? Не вистачає, що я їм все тільки українські вареники і голубці?..

Національний Даток складайте:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721 Church Street, Annex
New York 7, N. Y.

КВІТНЕВА СНІГОВІЯ І ПОВЕНІ В НОВІЙ АНГЛІЇ

Наприкінці минулого тижня навістила Нову Англію, як і інші східні стейти ЗДА не тільки сніговія, але й неминучі після більших бур повені. На фото: зламана бурею сосна серед дороги в Ньютон, Масс.

До Українського Народного Фонду пишуть:

До Пана УККА цес лист пишу, бо си хочу скимос поділити тим, що си в шапі при роботі на лайні гадало.

Гадаю си, що такі маленькі патріоти, а цалкем ніякі політиканти, як я, мусят давати на Національний Фонд шос трохи більше, як давали в давних роках, щоби було й за тих наших великих патріотів і політиків, що дуже си займают візволінням [illegible] за наш народ, що си так мучит під комуністами. Вони рахувати, так си тим мучє, що і чесу не мають заплатити свого національного датку.

А щоби наші вороги си ни тішили нашим моральним упадком і національним притупленням, та щоби хоч трошки загладити нашу ганьбу за минулі роки, я віслав п'ятку більше.

А теперка і до вас, добрі, з м'яким серцем українці си звертаю, щобисти платили шос більше, як до тепер на Національний Фонд. А наші люди, шо є в УККА, будуть всьо робити, щоби наших братів візволити з неволі.

Знайте, Панове, що си вірити не хоче, щоби люди тут в Америці, за так короткий чес, так си легко візбули всяких гонорів і проміняли за зелених всяку чесноту, та си зробили пробачийте звичайними хлібозїдами, або як мені один казав: „я си жию про себе".

Бувало в старім краю багато нашої інтеліґенції платили один процент від місячної пенсії на Рідну Цколу. Яка шкода, шо вона си там залишила. Та вона тут, при цих заробках, зложила б пів міліона на Н. Ф. Шкода! Люди приїхали, а інтилиґенція си лишила! Та дехто і сюда приїхав в цілости, але їх щороку менче, бо так показують гроші на Н. Ф.

Гадаю, що треба бити на тривогу в дзвін, щоби збудити скаменілі серця і пригадати їм, що їх рідні під комуною чекають на візволення через них, в голоді і холоді, а вони жиють про себе!..

Здоровлю Вас щиро

К. Левчик.

27 Марта 1956 р.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

ВСЯЧИНА

В ТЕКСАСІ КУРЯВА ЗАКРИЛА СОНЦЕ

В околиці Амаріллью в стейті Тексас вітри несли зі собою таку густу куряву, яка зовсім закрила сонце і видність становила зеро впродовж кількох годин перед вечором. Подібна курява в тій околиці була в лютому 1936 року, коли під час дня була „ніч" впродовж повних 9-х годин. Тепер вже ця курява порідшала, але в деяких місцях видко тільки на одну восьму милі.

ЯПОНСЬКІ ДІВЧАТА ДЯКУЮТЬ ЗДА

23 японські дівчини, які перейшли пластичні операції в Ню Йорку, щоб вилікувати свої спотворені лиця від попечення атомовою бомбою в Гірошімі в 1945 р., в п'ятницю 13 квітня поїдуть до Вашинґтону, щоб подякувати ЗДА і Американському Червоному Хрестові за лікування. Вони будуть в Вашинґтоні гістьми Червоного Хреста, який влаштує їм прийняття і возитиме їх автами по столиці, щоб побачили її красу. З ними поїдуть і два японські лікарі, які вивчають пластичну операцію в шпиталі Мавнт Сайней в Ню Йорку.

ЦЬОГО РОКУ ВИПРОДУКУЮТЬ ПОНАД 100,000,000 ДОЗ ВАКЦИНИ Д-РА СОЛКА

Аґенція „Ассошіейтед Пресс" повідомляє, що в цьому році зможуть випродукувати понад 100,000,000 доз вакцини д-ра Солка, і нею можна буде нащепити всіх дітей і вагітних матерів, які потребують цього щеплення, як забезпечення проти недуги детячого паралічу (полліо). Генеральний лікар ЗДА д-р Лїонард А. Шілі заявив, що тепер вакцина д-ра Солка так безпечна для здоров'я щеплених, як тільки люди можуть ґарантувати цю безпеку, і тому всі батьки повинні подбати про нащеплення своїх дітей.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЕРБИ, КОНН. — Т-во Запорозька січ Відд. 23, повідомляє членів, які не були на зборах минулого місяця, що збори, які відбувалися в неділю тепер будуть змінені на понеділок увечорі на 7 год. Тому, що на збори вдень не хотять ходити, може вечором буде ліпше. Збори відбудуться в понеділок, 16-го квітня в польській залі під ч. 229 Май вул. — С. Шуран, скр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во ім. Т. Шевченка Відд. 156 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. квітня, о год. 2-ій попол., в Громадськім Домі. Просимо, щоб всі були присутні. — В. Новак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Квартальні збори Т-ва „Зоря" Відд. 69 відбудуться в суботу, 14-го квітня, о год. 8-ій веч., в залі св. Юрія, заля ч. 5 під ч. 33 Іст 7 вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — 397 Відд. повідомляє своїх членів, що побір складок буде в суботу, 14-го квітня від год. 5-6-ої веч., і в неділю, 15-го від год. 12-2-ої. Вкладки мусять бути вплачувані на час. — М. Субтельний, предс.; О. Штогрин, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Любов" Відд. 45 повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня. Проситься всіх членів, щоб прийшли. Особливо напоминаємо тих, що довгують щоб вирівняли задовження. Вже від години 12-ої урядуємо на залі. Хтто має якунебудь справу просимо прийти. — М. Дубас, прд.; А. Гарасим, кас.; М. Сеник, скр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир", Відд. 324 повідомляє, що звичайні місячні збори Т-ва відбудуться в суботу, 14-го квітня, о год. 7-ій веч., при 23 і Брави вул. Новим касієром є п. Гелета Михайло, який мешкає при 889 N. Bucknell St. Просимо всіх членів прибути громадно на зібрання і вплатити залеглі вкладки до УНС. — А. Горохівський, предс.; М. Гелета, кас.; І. Струк, секр.

БАЛТІМОР, МД. — Б-во Пр. Тройці Відд. 320 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня, о год. 2-ій попол., в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглості. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во Зап. Січ Відд. 75 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня о год. 1-ій попол., в УНДомі, 4655 Мартін. — Р. Вазик, пред.; П. Рогатинський, фін. секр.; І. Слупецький, кас.; В. Зубар, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Квартальні збори Т-ва Запорозька Січ Відд. 206, відбудуться в неділю, 15-го квітня, в парафіяльній залі при 74 Геррис Евеню, о год. 1-ій попол. точно. Просимо всіх членів прибути, будуть важні справи до обговорення і по полагодження, як також звіти уряду і контролі. Зараз по зборах будуть наради ювілейного комітету 45-річчя Т-ва. Вписуйте своїх дітей і приятелів в ряди членів Т-ва і УНСоюзу. — М. Чагарин, предс.; І. Кокольський, секр.

Посмертна Згадка

ІВАН СЛОБОДЯН, бувший організатор Т-ва „Мир", Відд. 324 УНСоюзу, довголітній член і секретар того-ж Т-ва, як рівнож дуже активний суспільний діяч, помер під час операції дня 7-го квітня 1956 р. проживши 75 літ. Покійний родився 1881 р. в Дятьківцях, пов. Коломия, Зах. Україна. Полишив в смутку дві дочки, одного сина і 6 внуків. Похорон відбувся 11-го квітня на цвинтар св. Марії на Факс Чейсі. — В. Н. П.!

І. Струк, секр.

ПОДЯКА

Волею Всевишнього відійшов від нас на вічний спочинок, дня 30-го березня 1956 р. Наш Найдорожчий Муж, Батько і Дідуньо

бл. п. о. ВАСИЛЬ ЦІХОВЛЯС,

прожившu 72 роки життя, в тім 42 р. священства.

Цією дорогою складаємо щиру подяку Всечеснійшому Духовенству: о. Василеві Клосові, місцевому парохові, о. Петрові Огірко помічникові, Всечеснійшому о. Николаєві Вояковському, парохові міста Бруклина, о. Іванові Луцишинові і о. Ярославові Кекіш з Ню Йорку, за відправлення похоронних обрядів і відпровадження Покійного на вічний спочинок.

Рівнож дякуємо лікарям: Вп. п. д-рові Василеві Кіналеві, за його дбайливу опіку під час тяжкої і довгої недуги Покійного, яку уділював в кожній порі дня і ночі, та до послідної хвилі був при Покійнім, як також дякуємо Вп. д-рові Г. Чвартацькому.

В нашім безмірнім горю виявили незвичайно щире співчуття і поміч Високоповажані Панство С. і о. В. Клоси з родиною, за що складаємо сердечне Спасибіг.

Дякуємо всім Приятелям, Знайомим і Всім, які своєю присутністю віддали останню прислугу Покійному.

Вкінці дякуємо похоронному заведенню Community Funeral Home в Йонкерс під управою п. Ковальчика за уміле переведення похоронних обрядів.

М. ЦІХОВЛЯС — дружина і Діти

ТАРЗАН, ч. 3650. Втеча.

— Я є Пеггі Сторб, — почала вона. — Мій чоловік і я маємо фільварок на північний схід від Бразавіллю...

— ...Одного дня я досліджувала окраїни нашого маєтку...

— ...коли раптом мій кінь, злякавшись змії, став дибки а потім погнав в джунглі. Я розпачливо трималася його шиї!